

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องรูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ ของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี
2. เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ก่อนและหลังการจัดการ
รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

1. รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

1.1 ศึกษาความต้องการจัดกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

การศึกษาค้นคว้าความต้องการจัดกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี ในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามความ
ต้องการต่อการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขา การบัญชี

ความต้องการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การเผชิญสถานการณ์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. รูปแบบการฝึกงานของนักเรียน จะสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริง	3.60	0.50	มาก
2. ต้องการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการฝึกงาน	3.91	0.51	มาก
3. มีการปฐมนิเทศมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการออก ฝึกงาน	3.66	0.48	มาก
4. นักเรียนมีความคิดที่จะพัฒนาตัวเอง	3.54	0.51	มาก
5. นักเรียนต้องการเรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง	3.99	0.51	มาก
6. นักเรียนยังขาดทักษะการจัดการกับปัญหา	3.56	0.24	มาก
7. ต้องการฝึกตัวเองในแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน	3.54	0.51	มาก
8. แหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียน	3.66	0.44	มาก
9. กิจกรรมการเข้าค่ายการเผชิญสถานการณ์จะทำให้ นักเรียน มีหลักในการดำเนินชีวิต	3.74	0.44	มาก
10. หากทาง โรงเรียนจัดฝึกอบรมนักเรียนสามารถเข้าร่วม ได้ ตลอดหลักสูตร	3.66	0.48	มาก
รวม	3.85	0.25	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี มีความต้องการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ นักเรียนต้องการเรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.99$) มีความต้องการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการฝึกงาน ($\bar{X} = 3.91$) และกิจกรรมการเข้าค่ายการเผชิญสถานการณ์จะทำให้ นักเรียนมีหลักในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.74$)

1.2 รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี โรงเรียนเทคโนโลยีมุขดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทโรงเรียน แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การให้หลักการ และความรู้ (สัมมนัญญา) รู้เหตุ

พบว่านักเรียนได้รู้สาเหตุ เข้าใจหลักความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจหลักการ และกระบวนการปฏิบัติงาน มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานอาชีพ และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรับผิดชอบ มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะและประสบการณ์นำไปประยุกต์ใช้ในงานอาชีพในระดับฝีมือ ตลอดจนรับรู้ปัญหา และสาเหตุของปัญหา รู้หลักการกฎเกณฑ์ในการฝึกงานและการดำเนินชีวิต มีขั้นตอน ในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม เชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง พึ่งตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม และมีความสุข สามารถพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต โดยผ่านการอบรมและการฝึกใช้เครื่องใช้สำนักงาน

“ได้อธิบายหลักการต่าง ๆ ในการฝึกงาน กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของนักเรียน ที่ออกฝึกงานต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาการยอมรับคำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนจากผู้ควบคุมการฝึกงาน จากครูนิเทศการฝึกงานด้วยความเต็มใจ จดบันทึกการทำงานประจำวัน เพื่อเสนอให้ผู้ควบคุมการฝึกงานตรวจและให้ความเห็นตามระยะเวลาที่กำหนด การยกเลิกการฝึกงาน การลงโทษหากนักเรียนมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาว่าด้วยการฝึกงาน ให้ลงเวลาไปและกลับตามระเบียบของการฝึกงาน ถ้าเวลาในการฝึกงานไม่ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของเวลาทั้งหมดจะหมดสิทธิสอบตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล ”

(สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ครูวิมลดา บุญเรือง วันที่ 29 พฤศจิกายน 2552)

“ต้องเชื่อฟัง และอยู่ในความดูแลของหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการฝึกงาน ตลอดจนผู้บังคับบัญชาที่สูงขึ้นไป นักเรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและฝึกงานให้มีทักษะในวิชาชีพต้องมีความตั้งใจและความอดทน”

(สนทนากลุ่ม นางสาวศรัญดา ไชยียงค์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ทำให้ทราบด้านระเบียบการปฏิบัติงานของนักเรียนฝึกงานในสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐและเอกชนเนื่องจากระเบียบระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ถือเป็นแนวทางในการฝึกงาน ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้จักตรงเวลาเสียสละมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานให้เสร็จตามกำหนด มีความรับผิดชอบรู้จักเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ มีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้”

(สัมภาษณ์แบบเจาะลึก นางสาวกาญจนา หมั่นสิงห์ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2552)

“ทำให้รู้ขั้นตอนต่างๆ ในการฝึกงาน เห็นความสำคัญของรายวิชาฝึกงานเพราะวิชานี้ ต้องนำไปใช้จริงในอนาคต”

(สัมภาษณ์แบบเจาะลึก นางสาวสุภารัตน์ ยืนยง วันที่ 29 พฤศจิกายน 2552)

“ การฝึกพิมพ์งานทำให้หนูมีความมั่นใจมากขึ้นว่าจะฝึกงาน ได้สำเร็จเพราะการเรียน พิมพ์ดีด ตั้งแต่ตอนปี 1 อาจจะลืมไปบ้างแต่พอได้มาฝึกพิมพ์เพิ่มเติมก็รู้สึกว่ามันใจได้ว่าจะ ฝึกงานผ่านได้”

(สนทนากลุ่ม นางสาววิภาพร ถ้ำ เลิศ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ถ้าไม่มีการฝึกก็จะทำให้มีปัญหาเวลาที่เขาให้พิมพ์งานก็จะพิมพ์งานไม่ได้จะเกิด ปัญหา ตอน ไปฝึกจริงอย่างน้อยเราได้ซ้อมก่อนก็จะเป็นการดีมาก”

(สนทนากลุ่ม นางสาวพัชรี พันพัว วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ บางที่งานที่ไปฝึกอาจจะไม่ได้พิมพ์งานเรารู้ไว้ฝึกไว้ก็ไม่เสียหายอะไร”

(สนทนากลุ่ม นายวิโรจน์ วงศ์หาพิมพ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“แน่นอนอยู่แล้วเราเรียนมาด้านนี้ ด้านบัญชี ธุรกิจ เราต้องได้ช่วยที่เขาพิมพ์งานอยู่แล้ว ถ้าเราได้ฝึกซ้อมมาบ้างก็จะมั่นใจขึ้น ทุกอย่างต้องมีกฎเกณฑ์ล่ะ”

(สนทนากลุ่ม นางสาวศรัญดา ไชยรงค์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

สรุปขั้นที่ 1 การให้หลักการ และความรู้ (สัมมนัญญา) รู้เหตุ

เพื่อให้นักเรียน ได้รู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการฝึกงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักเรียนฝึกงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้นักเรียนฝึกงาน ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ตลอดจนสามารถยอมรับคำแนะนำ การว่ากล่าวตักเตือนจากสถานประกอบการ และครูผู้นิเทศการฝึกงานด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ สามารถพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้

ขั้นที่ 2 การศึกษาดูงานในสถานประกอบการ (ปรีชญัญญา) รู้จักชุมชน

จากการไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการพบว่านักเรียน ได้เรียนรู้ชุมชน เรียนรู้สังคม และการทำงานในสภาพจริงซึ่งแต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกันทั้งขั้นตอนและรายละเอียดของงาน ขั้นตอนนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ใช้กระบวนการคิดและนำประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการฝึกงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานมากขึ้นสามารถคิดเป็นและคิดอย่างมีระบบทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในขณะเดียวกันสถานการณ์ในการเดินทางก็ยังสามารถฝึกนักเรียนให้เป็นคนเห็นใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น มีวินัย สมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

“การศึกษาดูงานในครั้งนี้ตื่นเต้นมากเพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ไปกันเป็นกลุ่มแบบนี้กับเพื่อนๆ และครู จะได้เรียนรู้นิสัยใจคอของเพื่อนที่จะไปฝึกงานด้วยกัน และที่สำคัญพวกเรา ได้ไปดู ไปเห็น โรงงานมีการผลิตโดยใช้เครื่องจักร มีพนักงานหลายคน เขาทำอย่างไรถึงประสบความสำเร็จได้ ซึ่งทำให้ได้คิดว่าเราจะทำอย่างไรให้ทำได้เหมือนเขา”

(สนทนากลุ่ม นางสาวศรัญดา ไชยรงค์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ได้แนวคิดในการเลือกสถานที่ฝึกงาน ถ้าเป็นประเภทโรงงานก็คงเหนื่อยหน่อยแต่ได้ประสบการณ์เยอะ ”

(สนทนากลุ่ม นางสาวนันติยา พันธุ์พาน วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ประทับใจตอนรถเสียระหว่างเดินทางกลับจังหวัดมุกดาหาร พวกเราทุกคนช่วยกันไปขนน้ำกับชาวบ้านเพื่อนำมาเติมหม้อน้ำ ทุกคนสามัคคีกัน ช่วยกัน โดยไม่ต้องบอกเลย ก็ช่วยกันด้วยจิตสำนึกของพวกเราจริงๆค่ะ”

(สนทนากลุ่ม นางสาวนันทิยา พันธุพาน วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นความรู้นอกห้องเรียน ได้ประสบการณ์และแนวคิดในการเลือกสถานที่ฝึกงานต่อไปในอนาคตเราคงได้ทำงานบ้าง ”

(สนทนากลุ่ม นายวิโรจน์ วงศ์หาพิมพ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“รู้สึกประทับใจมากต่อการศึกษาดูงานในครั้งนี้ ตื่นเต้น เพราะจะได้รู้ได้เห็นสิ่งใหม่ๆ เจออะไร ผ่านอะไร ก็จะได้บันทึก ถ่ายภาพประทับใจเก็บไว้ดู ”

(สนทนากลุ่ม นางสาวพัชรี พันธุ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“กิจกรรมนันทนาการในช่วงเย็นมีความประทับใจและสนุกสนานมาก วิทยากรมีความรู้ความสามารถ สามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้ กิจกรรมจะเน้นเรื่องความสามัคคีในหมู่คณะ ความพร้อมเพียง ”

(สนทนากลุ่ม นางสาววิภาพร ถ้ำ เลิศ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ตอนทานข้าวเย็นที่บ้านเขื่อนสิรินธร ทำให้หนูได้เรียนรู้มารยาทในโต๊ะอาหาร การปรับตัวตลอดจนกิจกรรมรายทางต่างๆ ในการอยู่ร่วมกับคนจำนวนมาก”

(สนทนากลุ่ม นางสาวศรัญดา ไชยวงศ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

สรุปขั้นที่ 2 (ปรีสัญญาดู) รู้จักชุมชน ได้เรียนรู้ชุมชน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิด และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ มาประยุกต์ใช้ในการฝึกงาน

มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานมากขึ้น อีกทั้งสถานการณ์ในการเดินทางก็ยังฝึกนักเรียนให้เป็นคนเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจ และยอมรับผู้อื่น เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นที่ 3 กายพัฒนาความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 (บุคคลัญญา) รู้จักบุคคล

พบว่าในขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมที่ทำให้มีการรู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือที่เกี่ยวข้อง และรู้จักแสดงกิริยา วาจา มารยาท ที่จะใช้ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วยการรู้จักตำแหน่ง ฐานะ บทบาท ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รู้จักที่จะเลือกคบบุคคล และปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทของตัวเองและให้เกียรติบุคคลอื่นมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ มีน้ำใจ ปรับตัวได้ง่ายในทุกสถานการณ์ เชื่อมมั่นในตัวเอง รู้จักมารยาทสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักการผ่อนคลาย เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นคนมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

กิจกรรมที่ 2 (อัตตัญญา) รู้จักผล

พบว่าที่ทำให้มีการรู้จักหมายปลายทางของหลักการที่ตนปฏิบัติ รู้ว่าสิ่งใดเป็นผลของสิ่งใด รู้ผลของการกระทำในอดีตและปัจจุบัน รู้ผลที่เกิดมาจากเหตุ และรู้ผลดีผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตน มีสติยั้งคิด คิดก่อนทำ มีเหตุผลอย่าให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล มีการวางแผนในการดำเนินชีวิต และการทำงาน

กิจกรรมที่ 3 (กาลัญญา) รู้จักกาล

ในขั้นตอนนี้พบว่าทำให้รู้จักเวลาอันเหมาะสม การบริหารเวลา ระยะเวลา และวางแผนการใช้เวลาในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นกิจของตน และที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างได้ผลประกอบด้วย รู้จักคุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ รู้กาลเวลาอันเหมาะสมในการกระทำสิ่งต่างๆ และประพฤติดนให้เหมาะสมกับเวลา รู้คุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ รู้กาลเวลาอันเหมาะสมในการกระทำสิ่งต่างๆ และประพฤติดนให้เหมาะสมกับเวลา

กิจกรรมที่ 4 (มัตตัญญา) รู้จักประมาณ

ในขั้นตอนนี้พบว่าทำให้มีการรู้จักประมาณ ให้มีความพอดีในการปฏิบัติกิจต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน ประกอบด้วยการรู้จักประมาณในการดำเนินชีวิต และรู้จักประมาณในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

กิจกรรมที่ 5 (อัตตัญญา) รู้จักตนเอง

ในขั้นตอนนี้พบว่าทำให้รู้และเข้าใจตนเองตามความเป็นจริงว่าโดยฐานะสถานภาพ อารมณ์ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัดและคุณธรรม ประพฤติตนให้เหมาะสม พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

“จากการที่ไปเข้าค่ายในครั้งนี้ได้อะไรหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย จากแต่ก่อนเป็นคนเอาแต่ใจตัวเองพอได้ไปฝึกในครั้งนี้ ไปเจอความลำบากทำให้มีนิสัยที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เข้มแข็งขึ้นปรับตัวได้ดีขึ้นค่ะ”

(สนทนากลุ่มย่อย นางสาวศรัญดา ไชยรงค์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“จากการที่ไปเข้าค่ายในครั้งนี้ทำให้มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ขึ้นและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น ”

“เวลาทานข้าวต้องปฏิญาณตนเพื่อให้รู้คุณค่าของอาหาร และทานให้หมด”

(สนทนากลุ่มย่อย นางสาวพัชรี พันธุ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“จากการที่ไปเข้าค่ายในครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ทำได้ ผมรู้สึกที่ตัวเองกล้าตัดสินใจโดยมีสติมากขึ้น ”

(สนทนากลุ่มย่อย นายวิโรจน์ วงศ์หาพิมพ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“จากการที่ไปเข้าค่ายในครั้งนี้หนูมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักคำว่าพอเพียง ”

(สนทนากลุ่มย่อย นางสาวนันทิยา พันธุพาน วันที่ 22 มกราคม 2553)

“อยู่บนภูเขาไม่มีร้านค้าเลย ถึงมีเงินก็ไม่มีประโยชน์ ชีวิตที่อยู่ในป่าสิ่งที่จำเป็นมากที่สุดคือการเอาตัวรอด ความสามัคคีช่วยเหลือกัน ความอดทน และความมีสติ”

(สนทนากลุ่มย่อย นางสาวศรัญดา ไชยรงค์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ตอนกระโดดหอสูงตอนแรกรู้สึกกลัวมาก แต่ใจมันสู้ผมเลยต้องตัดสินใจโดดลงมา โลงมากครับ มีความรู้สึกที่เราทำได้ ”

(สนทนากลุ่มย่อย นายอริวัฒน์ มนต์ดี วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ได้รู้จักตัวตนของตัวเอง การเคารพผู้อื่น การใช้ชีวิตกับคนจำนวนมาก การช่วยเหลือกันคนละไม้คนละมือก็ทำให้งานผ่านไปได้”

(สนทนากลุ่มย่อย นางสาววิภาพร ถ้ำ เลิศ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ประสบการณ์การไปเข้าค่ายนักเรียนมีความตื่นเต้น บางคนก็ตื่นตั้งแต่ตี 5 แต่พอไปเจอสถานที่ที่เขาไม่เคยไปทำให้เขาคิดว่าสิ่งที่เขาเจอนั่นแปลกใหม่สำหรับตัวเขาบางคนก็มีปัญหาด้านสุขภาพครูก็รู้สึกสงสารแต่ก็อยากให้เขาเผชิญปัญหาโดยแท้จริง ต้องใจแข็ง กรณีที่เด็กเป็นลมถามว่าเขาอยากสู้อไหม เขาใจสู้เพียงแค่วางกายไม่เอื้ออำนวยในเรื่องบทบาทหน้าที่ในชั้นเรียนก็จะเน้นให้เขารู้จักบทบาทหน้าที่ของเขา จากการไปเข้าค่ายมาทำให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตัวเองมากขึ้นและรู้ว่าชีวิตของเรามีคุณค่ามากแค่ไหนกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เขารู้สึกว่าเขาต้องดูแลทั้งตัวเองและบุคคลรอบข้าง มันทำให้เขารู้สึกว่าทุกลมหายใจที่มีอยู่เขามีคุณค่าในสังคม พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสังคม เช่น ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2553 ก็จะมีโครงการที่ช่วยน้องซึ่งทั้งหมดเขาคิดกันเองที่จะออกไปทำอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ยากจนเขตอำเภอคงหลวง จะเห็นได้ว่าเด็กอยากไปช่วยเหลือสังคม เด็กสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ก็คิดว่าได้ผลสัมฤทธิ์ที่น่าพึงพอใจ สังเกตได้ว่าเราพูดคุยกับเขาน้อยลง ในการเข้าไปพบครูเขาก็มีความกล้ามากขึ้น ในเรื่องของกิจกรรมนักเรียนก็เข้าร่วมด้วยความเต็มใจ”

(สนทนากลุ่ม ครูฉัตรวรรณัฐ กลางประพันธ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

สรุปได้ดังนี้ ชั้นที่ 3 พัฒนาความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1) (ปฐกถา) รู้จักบุคคล เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักแสดงกิริยา วาจา มารยาท ที่จะใช้ร่วมกับบุคคลต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วยการรู้จักตำแหน่งฐานะบทบาทความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทของตัวเองและให้เกียรติบุคคลอื่น

กิจกรรมที่ 2) (อัตถ์กถา) รู้จักผล เพื่อให้รู้ว่าสิ่งใดเป็นผลของสิ่งใด รู้ผลที่เกิดมาจากเหตุ และรู้ผลดีผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตน มีสติยังคิด มีเหตุมีผล

กิจกรรมที่ 3) ความเป็นผู้รู้ (กาลัญญา) รู้จักกาล เพื่อให้รู้หลักการบริหารเวลา และวางแผนการใช้เวลาในการกระทำสิ่งต่าง ๆ รู้จักคุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ รู้กาลเวลาอันเหมาะสมในการกระทำสิ่งต่างๆ และประพฤติดนให้เหมาะสมกับเวลา และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

กิจกรรมที่ 4) (มัตตัญญูตา) รู้จักประมาณ เพื่อให้มีความพอดีในการปฏิบัติกิจ สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน ประกอบด้วยความรู้จักประมาณในการดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ 5) (อิตตัญญูตา) รู้จักตนเอง เพื่อให้เข้าใจตนเอง ฐานะ ภาวะอารมณ์ เพศ กำลัง ความรู้ความสามารถ ความถนัดและคุณธรรม ประพฤติตนให้เหมาะสม พร้อมทั้งจะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ตามรูปแบบการเผชิญสถานการณ์ที่เน้นการเรียนรู้จากชีวิตจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นถอดองค์ความรู้

พบว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถนำความรู้ และแนวปฏิบัติจากกิจกรรมต่างๆตามรูปแบบทั้งหมด มารวมความคิด ถอดองค์ความรู้หรือเก็บรวบรวม โดยการบันทึกสิ่งต่างๆจากการประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเก็บรวบรวม ไว้เป็นรูปเล่มในแบบของตัวเองอย่างสร้างสรรค์

“ เป็นการรวบรวมความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมำทำบันทึกเป็นรูปเล่ม ทุกอย่างที่ผ่านมาในชีวิตถ้าเราไม่มีการจดบันทึก ก็จะทำให้ลืม ”

(การสัมภาษณ์ นายวิโรจน์ วงค์หาพิมพ์ วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ เป็นการบันทึกสิ่งที่ประทับใจ สิ่งที่มีค่า สิ่งที่เราไม่อยากจะลืมไว้ในรูปเล่ม ซึ่งได้จัดทำแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน ไม่มีรูปแบบ ”

(การสัมภาษณ์ นายอริวัฒน์ มนต์ดี วันที่ 22 มกราคม 2553)

“ มีเนื้อหาที่เราต้องการบันทึก ตามลำดับเหตุการณ์ มีประวัติผู้จัดทำ ทำยสุดก็มีสรุป”

(การสัมภาษณ์ นางสาวนันทิยา พันธุพาน วันที่ 22 มกราคม 2553)

สรุปได้ว่ารูปแบบทั้ง 4 ขั้นทำให้นักเรียน ได้ค้นพบตัวเองตามหลักธรรม

สัปปริยธรรม 7 ดังนี้คือ (อัมมัญญูตา) รู้จักเหตุ (อิตถัญญูตา) รู้จักผล (อิตตัญญูตา) รู้จักตนเอง (ปริสญญูตา) รู้จักชุมชน (บุคคสัญญูตา) รู้จักบุคคล (กาลัญญูตา) รู้จักกาล (มัตตัญญูตา) รู้จักประมาณ มีความสามารถเผชิญปัญหาและเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยตัวเองอย่างมีสติในการตัดสินใจครอบคลุม 3 ด้าน คือมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีกำลังใจ สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตามแนวทางของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขและนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกงานได้

2. เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ก่อนและหลังการจัดการ
รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ก่อนและหลัง
การจัดการรูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี สำหรับนักเรียน 30 คน โดยใช้แบบทดสอบ RQ (Resilience
Quotient) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขเพื่อวัด 3 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงทาง
อารมณ์ ด้านกำลังใจ ด้านการจัดการกับปัญหา ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ก่อนและหลังการจัดการ
รูปแบบกระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี

การจัดการรูปแบบกระบวนการ เรียนรู้การเผชิญสถานการณ์		จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ด้านความมั่นคง ทางอารมณ์	ก่อนการอบรม	30	24.43	3.27	29	15.47	0.00
	หลังการอบรม	30	33.80	3.71			
ด้านกำลังใจ	ก่อนการอบรม	30	12.37	1.56	29	13.47	0.00
	หลังการอบรม	30	17.00	2.23			
ด้านการจัดการ กับปัญหา	ก่อนการอบรม	30	11.90	1.92	29	13.47	0.00
	หลังการอบรม	30	17.00	2.20			
โดยรวม	ก่อนการอบรม	30	48.70	6.23	29	16.23	0.00
	หลังการอบรม	30	67.80	7.88			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาการบัญชี
มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีกำลังใจ สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นหลังการจัดการรูปแบบ
กระบวนการเรียนรู้การเผชิญสถานการณ์สูงกว่าก่อนการจัดการรูปแบบกระบวนการเรียนรู้
การเผชิญสถานการณ์ทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01